

[SÉBASTIEN CHIÈZE] (MADRID)
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
20 APRIL 1679
7114

Vervolg op Chièzes brief van 6 april 1679 (7112).

Samenvatting: Chièze vervolgt zijn berichtgeving over de situatie in Spanje.

Door Huygens ontvangen op 7 mei 1679.

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 34: brief (dubbelvel, 15x21cm, abc | -; autograaf).

Vroegere uitgave: Worp 6, nr. 7114, p. 415: onvolledig (<Parce que ce ... plus que jamais>), rest samengevat.

Namen: Carlos de Gurrea Aragon y Borja (hertog van Villahermosa); Johan Joseph van Oostenrijk (Don Juan); Karel II (koning van Spanje); Emanuel de Lira; Lodewijk XIV; Andres de Marmol; Matherot (heer van Preigny); Willem III.

Plaatsen: Franche-Comté; Indië; Italië; Maastricht; Spanje.

Transcriptie

¹Madrid, le 20 Avril 1679.

Je vous écris de gayeté de cœur, Monsieur, puisque, suivant les apparences, je n'auroy rien de sérieux à vous dire jusques'à ce que des gens icy soyent désabusez des vaines espérances que leur donnent encor les ministres de par delà, *retrahendi fugitivum* ou *illud Mosæ-Trajectum*. Je vis avant-hyer au soir Monsieur *Don Juan* pour des autres affaires, mais sa contenance sentoit fort son Maestricht, et j'avoue que son bon accueil ne m'a jamais tant réjoui que *sus ocijos* firent pour lors il y a de la comédie partout. Mais si par delà *statur in decretis*, icy *verò redibit facies*, et l'on commencera à parler de bonne foy, lorsque *Don Manuel de Lira*, estant sur les lieux, pourra détruire leurs belles espérances, et n'aura plus d'interest de les flatter. Vous savez, Monsieur, qu'il a esté nommé Secrétaire d'Estat pour les affaires d'Italie. Je ne doute pas | b | qu'estant icy, on ne le face passer à la Secrétairie du Nord, et si au même tems Monsieur Marmol, Flamand, qui est un des consultez pour aller à La Haye, estoit choisy de Sa Majesté, je crois que l'affaire de Son Altesse prendroit un bon pié, parce que ce ministre est un homme franc et fort tenace pour la justice. Il nous seroit plus utile par delà qu'il n'est icy, où il a tousjours aussy ouvertement contredit l'affaire de la déclaration du Duc de Villahermosa, qu'il s'est montré zélateur pendant neuf ans du payement de Son Altesse par toute sorte de voyes, et surtout pour la permission du commerce des Indes, à quoy il insiste tousjours, et m'en bat souvent les oreilles. Mais je luy ferme la bouche, en luy demandant des seurtez pour l'exécution des choses que l'on aura promises, puisque nous avons icy l'exemple journalier du peu de cas que les ministres ont acoustumé de faire des | c | ordres du Roy dans l'Espagne même, qu'est-ce que ceux des Indes ne fairoient pas, surtout en matière d'argent et du commerce, que le Roy se laissera plustost arracher par ses ennemis que d'en faire part à ses amis pour le payement de ses debtes. Enfin, Monsieur, tout n'est icy que misère et illusion, pour ne dire mauvaise foy, à présent plus que jamais. Je suis avec le respect que je dois vostre très-humble et très-fidelle serviteur.

Le Seigneur de Preigny, Materot, l'un des prétendans de Son Altesse en Bourgoigne vient d'estre nommé Conseiller au Parlement, ce qui est un grand bien pour Son Altesse, veu la multitude de procez retardez qu'elle y a, pourveu que le Roy consente qu'il puisse en mesme tems exercer la charge d'Intendant. C'est un des plus galans hommes et des plus hommes de biens et intelligens que j'aye connu.

---

1. Ontvangstnotitie van Huygens: <R 7 Maji 1679.>.

Vertaling

Madrid, 20 april 1679.

Ik schrijf u met een opgewekt gemoed, mijnheer, omdat ik u, naar het schijnt, niets ernstigs heb mee te delen, zij het dat sommige lieden hier ten onrechte de ijdele hoop koesteren, die de autoriteiten dezerzijds hun andermaal geven op ¹het terugwinnen van het verlorene¹ en van ¹Maastricht¹. Eergisteravond sprak ik met de heer Johan [Joseph van Oostenrijk] over andere zaken, maar zijn houding werd sterk bepaald door Maastricht, en ik moet bekennen dat zijn goede ontvangst mij nog nooit zo heeft verheugd als nu ¹zijn hersenschimmen¹ dat deden, waar er overal zoveel toneel wordt gespeeld. Maar als ¹het aldaar is vastgesteld in decreten¹, ¹zal het¹ hier ¹als een schijnvertoning terugkomen¹, en men zal beginnen te spreken van goede trouw, terwijl de heer Emanuel de Lira, die ook ter plaatse was, hun mooie verwachtingen kan vernietigen en geen reden meer zal hebben om hen te vleien. U weet, mijnheer, dat hij tot staatssecretaris van Italiaanse zaken is benoemd. Ik twijfel er niet aan dat men hem, nu hij hier is, bij het Vlaamse secretariaat langs zal sturen, en als tegelertijd de heer Andres de Marmol, Vlaming, die een van de raadslieden is om naar Den Haag te gaan, door Zijne ²Majesteit werd gekozen, denk ik dat de zaak van Zijne ³Hoogheid er goed voor zou komen te staan, omdat deze functionaris een openhartig man is die sterk vasthoudt aan rechtvaardigheid. Hij zou daarginds voor ons van meer nut kunnen zijn dan hier, waar hij ook altijd openlijk de zaak van de verklaring van de ⁴hertog van Villahermosa heeft weersproken, die zich gedurende negen jaar op alle mogelijke manieren een ijveraar voor de betaling aan Zijne Hoogheid heeft getoond, en vooral inzake de vergunning voor de handel op de Indiën, waarop hij altijd aandringt en waarmee hij mij dikwijls om de oren slaat. Maar ik snoer hem de mond door hem te vragen naar de zekerheden over de uitvoering van dingen die men heeft beloofd, want wij hebben hier het dagelijks voorbeeld ervan hoe weinig de ministers zich aantrekken van de opdrachten van de koning in Spanje zelf. Wat zouden ze dan in de Indiën doen, vooral op het gebied van geld en handel, zodat de koning zich eerder laat bestelen door zijn vijanden dan het aan zijn vrienden te geven voor de betaling van zijn schulden. Enfin, mijnheer, het is hier alleen maar armoede en waanideeën, om niet te zeggen kwade trouw, nu nog meer dan ooit.

Ik ben met het verschuldigde respect uw nederige en trouwe dienaar.

De heer van Preigny, [de heer] Matherot, een van de pretendentes van Zijne ⁵Hoogheid in de Franche-Comté is zojuist tot raadsheer bij de Rechtbank [in Besançon] benoemd, hetgeen een goede zaak is voor Zijne Hoogheid, gezien de grote hoeveelheid vertraagde processen die Zijne Hoogheid daar heeft, vooropgesteld dat de ⁶koning ermee instemt dat hij tegelijkertijd de functie van intendant uitoefent. Hij is een van de meest hoffelijke, voortreffelijke en intelligente mensen die ik ken.

---

². Karel II, koning van Spanje.

³. Willem III.

⁴. Carlos de Gurrea, Aragon y Borja.

⁵. Willem III.

⁶. Lodewijk XIV.